

50 éves a Péch Antal-emlékérem*

CSATH BÉLA okl. bányamérnök, tiszteleti tag

Péch Antal Nagyváradolaszin született 1822. június 14-én. A selmecbányai Bányászati-Kohászati Akadémián tanult, majd 1842-ben kincstári szolgálatba lépett. 1849-ben Körmöcbányáról a pénzverőgépeket Debrecenbe és Nagybányára szállíttatta, s végig a pénzügyminiszter mellett volt a szabadságharcban. 1850-ben Csehországba ment, ahol először a Teplitz mellett lévő klostergábeni szénbányánál vállalt állást, majd 1858-ban a bajorországi bochumi kőszénbányának lett az igazgatója. 1863-ban visszatért Magyarországra. 1867-ben állami szolgálatba lépett, s a kincstári bányaművek fejlesztésén munkálkodott. Nevéhez fűződik a zsil-völgyi szénbányászat megindítása. Nagy érdeme van a diósgyőri vasgyár megalapításában. 1873-ban az MTA levelező tagjává, 1889-ben a selmeci választókerület képviselőjévé választották. Ez évben ment nyugállományba. Selmecbányán halt meg 1895. szeptember 18-án.

Nagyobb munkái: Az ércek előkészítésének elvei és gyakorlati szabályai (1869). Magyar és német bányászati szótár (1879). Alsómagyarország bányaművelésének története I-II-III. Az általa alapított Bányászati és Kohászati Lapoknak 1868-1870-ig szerkesztője volt.

Az OMBKE 1963. április 19-20-án Budapesten tartott küldöttközgyűlésén *dr. Lévárdi Ferenc* elnök felkérte *dr. Martos Ferencet*, az Érembizottság vezetőjét, hogy a bizottság javaslatát terjessze a közgyűlés elé.

Az Érembizottság előterjesztése:

„Több mint 95 évvel ezelőtt, 1868. január 15-én került először szakemberek kezébe a Bányászati és Kohászati Lapok, és immár több mint hét évtizede annak, hogy létrejött az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület. Egészséges és jó talajba hullott az életképes mag, mert íme, a mai 59. közgyűlésünkön gazdag termésről adhatunk számot magunknak, szakjainknak. *Péch Antal* volt a magvető.

Péch Antalt már egy korábbi nemzedék is a legnagyobb magyar bányásznak nevezte, s ez a minősítés az ő esetében nem frázis csupán. Így volt ez akkor is, s így igaz ma is. Aki *Kossuth* oldalán a magyar nép szabadságáért és függetlenségéért harcolt, aki magyarul tanított gondolkodni, beszélni és alkotni, aki annyira lelkesen istápolta az új technikát, mint ő, arra valóban ráillik ez a megállapítás. Sok név egykori fényét koptatta már meg a történelem, de *Péch Antal* neve nem halványult el az idők folyamán, sőt mind tisztábban, mind fényesebben ragyog.

Péch Antal kiváló volt mint bányász, kiváló volt mint kohász, s még mint történetíró is, de talán legkiválóbb volt mint szervező, hiszen nem kevesebbet tett, mint azt, hogy egy nyelvben teljesen, de érzéseiben és gondolkodásmódjában is jórészt német jellegű magyarországi bányászatot és kohászatot magyarrá formált.

Amikor ma „Jó szerencsét!” mondunk, az ő szavai-
val köszöntjük egymást. Amikor ma műszakváltáskor

mélybe szállnak a bányászok és elhangzik ajkukról a „Jó szerencsét!”, úgy tűnik, mintha ez a köszöntés is olyan ősi lenne, mint maga a bányászat. Nyilván azért tűnik ez így, mert egy nagy magyar szívéből szólt először, olyanból, akinek szelleme azt sugározta és egész élete azt példázta, hogy a bányászati és kohászati tudományokat művelni annyit tesz, mint megérteni és megszeretni a tudományos gondolatait.”

Dr. Martos Ferenc javasolta a közgyűlésnek, hogy emlékérem alapításával fejezze ki háláját és elismerését Péch Antal iránt, majd az elnökség megbízásából előterjesztette az alapító okmány és a rendtartás szövegét.

Az 59. küldöttközgyűlés határozata II. fejezetében „Feladataink az egyesületi élet szervezése, a nemzetközi kapcsolatok és a haladó hagyományok ápolása terén” előírtak 6. pontjában ez olvasható: „A küldöttközgyűlés tudomásul veszi az érembizottság előterjesztését, egyben kívánatosnak tartja, hogy ez irányú tevékenységét a jövőben is folytassa. A közgyűlés *Péch Antalnak*, egyesületünk, valamint a Bányászati és Kohászati Lapok alapítójának emlékére – az érembizottság javaslata alapján – egyesületi emlékérem alapítását határozza el.”

Az egyesület olyan tagjait tünteti ki *Péch Antal-emlékéremmel*, akik kiemelkedő érdemeket szereztek a bányászat és kohászat műszaki fejlesztésével, a korszerű technika és technológia, valamint a tudományos eredmények és módszerek gyakorlati alkalmazása terén, és ezekről a munkákról a Bányászati és Kohászati Lapok hasábjain keresztül be is számoltak.

A *Péch Antal-emlékérem* 50 mm átmérőjű, bronzból vert érem, melynek képpoldalán Péch Antal szembenéző arcképe látható, alatta „1963” Iván (az érmet *Iván István* készítette), az arckép körül: Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Péch Antal Emlékérem. A hátoldalán középen keresztbe tett kohászterszámokon nyitott könyv, felül bányászkalapács, alatta bányaméces. Körben a felírás: A Bányászat és Kohászat Fejlesztéséért.

A kitüntetés és az adományozás évét az emlékérem hátoldalán be kell vésni, és az adományozással járó okiratot az emlékéremmel együtt kell átadni, és ennek tényleg az egyesület szaklapjaiban is közzé kell tenni.

Egyesületünk 1964. november 27-én tartotta Salgótarjánban évi választmányi ülését, ahol Óvári Antal főtitkár beszámolójának „Hagyományok ápolása” rész ismertetésében ez olvasható: „Mint ismeretes, 59. küldöttközgyűlésünk érembizottságának javaslatára Péch Antalnak, a Bányászati és Kohászati Lapok alapítójának emlékére egyesületi emlékérem alapítását határozta el. Az emlékérem előreláthatólag 1965. január hóra készül el.”

A *Péch Antal-emlékéremmel* első alkalommal az 1966. április 15-én, Budapesten tartott közgyűlés alkalmával *dr. Lévárdi Ferenc* okl. bányamérnököt tüntette ki az egyesület.

*Az OMBKE Történeti Bizottságának 2013. március 6-án tartott ülésén elhangzott megemlékezés szerkesztett változata.